

27. 9. 2012

Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

Seznamte se: Dagmar, dánská královna českého původu

Praha, Klementinum: V rámci oslav osmistého výročí úmrtí dánské královny Dagmar s českými předky doputovala do Národní knihovny ČR v Praze výstava pojednávající o jejím životě a dobovém kontextu Dánska i Českých zemí. Panelovou expozici nazvanou *Královna Dagmar, česká princezna* bude možné zhlédnout v 1. patře hlavní budovy na Ředitelské chodbě od 1. do 30. října 2012.

Dagmar setrvala na dánském trůně po boku krále Valdemara II. Vítězného pouhých 7 let (1205 – 1212), ale pověsti o její kráse a dobrém srdci se na severu vyprávějí dodnes. Jako dcera českého vladaře Přemysla Otakara I. a nevlastní sestra svatě Anežky České byla známa pod jménem Markéta Drahomíra.

O životě Markéty není mnoho známo. Snad zpočátku vyrůstala společně se svými sourozenci v prostředí míšeňského dvora v rodině markrabat Wettinů své matky Adléty (Adély) a možná se jí tam dostalo i prvního vzdělání. Její otec dosedl na český trůn natrvalo až r. 1197. Pravděpodobně od tohoto roku mohla do centra českého království – Prahy – přesídlit také jeho manželka a děti. Zhruba o dva roky později však Přemysl svou první manželku zapudil, přičemž jako formální důvod k rozvodu mu posloužil blízký stupeň příbuzenství. Krátce poté se oženil s Konstancí Uherskou, dcerou uherského krále Bély III. z arpádovské dynastie. Markétě bylo v době začátku Přemyslova rozvodu s Adélou snad méně než deset let, a proto lze uvažovat o tom, že byla poslána na vychování do kláštera. Nehledě na kritický vývoj vztahu s první ženou a probíhající rozluku, kterou řešila i papežská kurie, se král snažil pro své dcery zajistit vhodné ženichy.

Svatba Markéty s Valdemarem, která proběhla v r. 1205 v Lübecku, se dá považovat za součást sňatkové politiky, pomocí níž lákal Přemysl I. do svého tábora vlivné spojení. Markétě bylo v té době patnáct a Valdemarovi třicet pět let. V r. 1209 se jim narodil jediný syn Valdemar Mladý. Markéta zemřela za nevyjasněných okolností (zřejmě při porodu druhého dítěte, které také zemřelo) 24. května 1212 v Ribe a je pochována v kostele Sv. Bendta (Benedikta) v Ringstedu. Historici se neshodují na roku úmrtí – dánská strana

uvádí r. 1212, česká naopak r. 1213 (je však pravděpodobné, že tento termín vznikl omylem kvůli špatnému zápisu a překladům). V Dánsku jsou dodnes připomínány balady o královně Dagmar, které velebí její dobrotu a půvab. Nejznámější a nejkrásnější z nich popisuje královninu smrt v průběhu porodu: Když se Valdemar přičítal k Markétině smrtelné posteli (až z dalekého Skanderborgu), požádala jej, aby se podruhé neženil s Berengarií Portugalskou. Král však její rady neuposlechl a roku 1214 si zmíněnou šlechtičnu vzal. Ta se tak v lidové slovesnosti stala Markétiným „záporným“ protipólem.

Když letos 24. května uplynulo 800 let od Dagmařiny předčasné smrti, využilo město Ribe kulatého výročí a připravilo třídenní májový Festival DAGMAR 800. Královnině památce byl věnován i letošní ročník tradičního srpnového Středověkého festivalu v Ringstedu. Česká pošta vydala k jubileu pamětní dopisnici. Autorkou grafické předlohy je ilustrátorka Renáta Fučíková, která k této příležitosti vytvořila také česko-dánskou komiksovou skládku *Královna/Dronning Dagmar*. České velvyslanectví v Kodani připravilo putovní výstavu *Královna Dagmar, česká princezna* zahrnující dvacet panelů s texty o Přemyslovcích, Valdemarovicích, historických faktech i legendách, které napsali čeští a dánští historikové. Expozice zahájila svou cestu po dánských muzeích a knihovnách v Ribe, poté pokračovala do ringstedského Domu historie, aktuálně bude k vidění do 30. října 2012 v 1. patře hlavní budovy na Ředitelské chodbě Národní knihovny ČR. Následně bude instalována v Kutné Hoře, Brně a dalších městech České republiky.

Výstavu bude možné navštívit 1. - 30. 10. 2012 v Ředitelské chodbě v 1. patře hlavní budovy Národní knihovny ČR od pondělí do pátku v 9.00 - 17.00. Uživatelé Národní knihovny ČR mají po předložení čtenářského průkazu vstup zdarma, pro ostatní návštěvníky je vstupné 5 Kč.

Irena Maňáková
Národní knihovna ČR

Dagmar - Ny Carlsberg Glyptotek, Kodaň
Foto: Ole Haupt